

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa W. B.
przeciwko T. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o odprawę emerytalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 czerwca 2021 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w B.
z dnia 6 lutego 2020 r., sygn. akt VI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 lutego 2020 r., sygn. akt VI Pa (...) Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację powoda W. B. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z 9 października 2019 r., sygn. akt V P (...), którym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o odprawę emerytalną wniesione przeciwko T. Sp. z o.o. w K..

W. B. wniósł pozew przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. o zasądzenie kwoty 42.641,27 zł z tytułu niewypłaconej odprawy emerytalnej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 października 2015 r. do dnia zapłaty oraz domagając się ustalenia, że powód jest emerytem, a T. sp. z

o.o., tj. osobą, z którą pozwany rozwiązał umowę o pracę w związku z przejściem na emeryturę. Powód domagał się również zasądzenia kosztów postępowania.

Pozwany T. sp. z o.o. z siedzibą w K. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z 9 października 2019 r., sygn. akt V P (...) Sąd Rejonowy w B. oddalił powództwo (punkt 1) oraz odstąpił od obciążenia powoda W. B. kosztami procesu (punkt 2).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona powodowa, zarzucając mu błędy w ustaleniach faktycznych oraz naruszenie art. 92¹ § 1 k.p.; art. 233 k.p.c. oraz art. 5 k.c.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji uznał ją za nieuzasadnioną, w wyniku czego oddalił ją. Sąd odwoławczy podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w ugruntowanym już orzecnictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego przyjmuje się, że prawo do odprawy emerytalnej nabywa pracownik, gdy następuje ustanie stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę (rentę). Związek ten jest ujmowany szeroko: może mieć charakter przyczynowy (rozwiązanie stosunku pracy następuje dlatego, że pracownikowi przysługuje prawo do świadczenia), czasowy (rozwiązanie stosunku pracy zbiega się w czasie z nabyciem prawa do świadczenia niezależnie od przyczyny rozwiązania stosunku pracy), bądź czasowo-przyczynowy (przyczyną rozwiązania stosunku pracy jest nabycie prawa do emerytury i rozwiązanie następuje w chwili przyznania świadczenia). Między rozwiązaniem stosunku pracy, a nabyciem prawa do świadczenia może zachodzić także związek funkcjonalny, gdy rozwiązanie stosunku pracy następuje przed spełnieniem warunków uprawniających do emerytury ale nabycie prawa do tego świadczenia i przyznanie świadczenia po ustaniu zatrudnienia jest konsekwencją sytuacji bezpośrednio poprzedzającej rozwiązanie stosunku pracy.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że żadna z wyżej wymienionych okoliczności (związku) nie zaszła w rozpoznawanej sprawie. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że Program Dobrowolnych Odejść dla pracowników T. Sp. z o.o. z marca 2015 r. (dalej PDOE) dotyczył osób, które

nabywały uprawnienia emerytalne w latach 2016-2017. Powód występując 7 kwietnia 2015 r. do pozwanego pracodawcy z wnioskiem o rozwiązanie umowy o pracę w trybie porozumienia stron w ramach PDOE wskazał, że w dniu rozwiązania umowy o pracę nie będzie posiadał uprawnień emerytalnych (§ 2 ust. 1 pkt 1 PDOE). Bezspornym jest, że powód w okresie wakacyjnym uzyskał informację, że spełnia warunki do uzyskania prawa do emerytury częściowej i wynika to z zeznań powoda złożonych przed Sądem pierwszej instancji. Pomimo tej wiedzy, nie poinformował o tym pracodawcy, a co więcej 24 września 2015 r. (4 dni przed złożeniem wniosku do ZUS-u o przyznanie prawa do emerytury częściowej) podpisał aneks, w którym po raz kolejny oświadczył (potwierdził), że jest osobą, która nabędzie uprawnienia emerytalne w latach 2016-2017, a rozwiązanie umowy o pracę nastąpi w oparciu o przepisy ustawy z 13 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 844 z późn. zm.).

W takiej sytuacji nie można wykluczyć, że pozwany pracodawca po uzyskaniu od powoda informacji, że spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury częściowej odstąpiłby od rozwiązania z W. B. umowy o pracę w związku ze skorzystaniem z PDOE.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu powoda, że w rozpoznawanej sprawie nastąpił związek przyczynowy, czasowy i funkcjonalny pomiędzy ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę. W chwili przystąpienia przez powoda do PDOE W. B. nie spełniał warunków do uzyskania prawa do emerytury (brak związku przyczynowego), nie posiadał wieku do uzyskania prawa do emerytury częściowej (brak związku czasowego), do rozwiązania umowy o pracę doszło z powodu przystąpienia do PDOE i zawarcia porozumienia z pracodawcą o skorzystaniu z tego programu (brak związku funkcjonalnego). Do rozwiązania umowy o pracę doszło z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, a nie w związku z przejściem W. B. na emeryturę.

Dalej Sąd drugiej instancji przypomniał, że w orzecznictwie oraz w piśmiennictwie przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów powinny być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy

jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Wskazał, iż postawienie zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że sąd rażąco nadużył ustanowione w wymienionym przepisie zasady wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy. Każda subiektywna ocena dokonywana przez stronę w warunkach rozbieżnych twierdzeń i dowodów, uwzględnia dążenie do narzucenia sądowi orzekającemu własnych ocen, korzystnych dla prezentowanego w procesie stanowiska i oczekiwanej treści rozstrzygnięcia i jako taka nie może stanowić wyłącznej podstawy wiążących ustaleń sądu. Zasadą orzekania jest bowiem zachowanie samodzielności i niezależności sądu meriti w ustaleniu i wyciągnięciu wniosków istotnych z punktu widzenia prawa materialnego.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszego postępowania Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, a ocena tak zgromadzonego materiału dowodowego nie przekracza granic określonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Nie doszło także do naruszenia art. 5 k.c. Powód nie wskazał, na czym miałoby polegać nadużycie prawa przez pozwanego pracodawcę. Sąd odwoławczy podkreślił, że powód dobrowolnie zdecydował się na skorzystanie z PDOE, z przeprowadzonego postępowania dowodowego nie wynika, by W. B. był zmuszany do złożenia wniosku o rozwiązanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron.

Zmiana warunków w regulaminie z kwietnia 2016 r. PDOE dla nabywających uprawnienia emerytalne w latach 2017-2018, w ocenie Sądu Okręgowego, nie mógł stanowić podstaw) do uwzględnienia powództwa w oparciu o przepis art. 8 k.p., gdyż sytuacja faktyczna i prawna powinna być oceniana w oparciu o warunki określone w PDOE z marca 2015 r.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Wskazano, że doszło do szeregu naruszeń prawa materialnego oraz procesowego przez Sąd Okręgowy w B., odnoszących się do prawidłowej oceny zaistniałego stanu faktycznego, jak i prawidłowej wykładni przepisów prawa, co czyni jednocześnie oczywiście uzasadnionym konieczność wniesienia w niniejszej sprawie skargi kasacyjnej.

Pełnomocnik skarżącego podniósł, iż pomimo sformułowanych zarzutów apelacji od wyroku wydanego w pierwszej instancji przez Sąd Rejonowy w B., wskazujących na sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, Sąd Okręgowy w żaden sposób nie odniósł się do ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, ograniczając się jedynie do bardzo lakonicznego stwierdzenia, iż podziela wszelkie ustalenia faktyczne dokonane przez sąd rejonowy. Takie stanowisko Sądu Okręgowego działającego jako sąd odwoławczy jest niezgodne z art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.

Ponadto niezmiennie stanowisko Sądu drugiej instancji w odniesieniu do wyroku Sądu Rejonowego, iż w niniejszej sprawie nie nastąpił związek przyczynowy, czasowy, jak również funkcjonalny pomiędzy ustaniem stosunku pracy, a przejściem na emeryturę w sytuacji, w której zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż związek ten niewątpliwie zaistniał, rodzi konieczność zbadania przez Sąd Najwyższy prawidłowości poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o:

1. Odrzucenie skargi kasacyjnej wobec niespełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c.;
2. Ewentualnie o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - w przypadku jej nie odrzucenia;
3. Ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

4. Zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.).

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Pełnomocnik skarżącego nie wykazał, aby doszło od rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego lub materialnego. W odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa procesowego należy zauważyć, że Sąd drugiej instancji nie podzielił zarzutów dotyczących ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy, czemu dał wprost wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd Okręgowy bezpośrednio odniósł się do zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. i wyjaśnił, dlaczego zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Na obecnym etapie postępowania strona skarżąca jedynie próbuje przeforsować własną, korzystną dla siebie wizję stanu faktycznego sprawy, jednak nie przedstawia przekonujących argumentów za uznaniem, że Sąd drugiej instancji w sposób rażący naruszył przepisy prawa.

Wyraźnie zresztą widać to w odniesieniu do drugiego z zarzutów, mających świadczyć o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, dotyczącego braku związku pomiędzy rozwiązaniem stosunku pracy, a przejściem na emeryturę. W tym zakresie pełnomocnik powoda wyraźnie jedynie polemizuje z oceną Sądów obu instancji, nie przedstawiając przy tym jakichkolwiek argumentów, które mogłyby świadczyć o rażącym błędzie tychże Sądów, a jedynie prezentując własną ocenę stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22

października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).